

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA IGUALTAT I A LA DIVERSITAT (PREVENCIÓ I SEGURETAT)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 2 d'agost de 2022, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- El dia 28 de juny de 2022, de l'orgull i l'alliberament LGTBI, es trobava al barri del Raval amb altres companyes del col·lectiu LGTBI. No estaven participant activament en cap concentració ni manifestació, sinó que estaven assegudes en grup, xerrant.
- La Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) s'hi va acostar i els va dir que feien xivarri i que hi havien rebut queixes de veïns de la zona. Ella els va contestar que estaven parlant pacíficament i, llavors, la GUB li va demanar que s'identifiqués, fet al qual ella s'hi va oposar perquè no hi trobava cap fonament.
- La GUB la va advertir que s'estava resistint a l'autoritat i un agent la va empentar contra la paret. La resta de persones amb les quals es trobava es van encarar als agents, que van treure les porres; aquest fet va originar un enfrontament. Finalment, es va identificar.
- Pocs dies després va rebre la notificació de tres sancions: Per incompliment greu de les ordenances municipals, per beure a l'espai públic i per fer càntics i crits a la via pública.
- Va abonar l'import de les sancions, però es mostra disconforme, i considera que no havia incorregut en les conductes per les quals havia estat denunciada, Considera que l'agent va actuar mogut per criteris de discriminació.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 11 d'agost de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 10 d'octubre de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

La Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la GUB va obrir la informació reservada núm. 2022/217 S, per esclarir els fets.

Segons els agents policials que hi van intervenir, la matinada del 29 de juny de 2022, van observar que hi havia un grup d'entre 15 i 20 persones que feien xivarri amb música al central de la rambla del Raval.

En el moment d'intervenir i voler identificar a la persona portadora de l'altaveu, aquesta s'hi va negar i la resta de persones presents van intentar evitar la intervenció policial. La patrulla va demanar suport policial i van haver de donar un cop de porra en una zona no vital del cos a la multitud per controlar la situació. Al final, van identificar la ciutadana i van confeccionar tres denúncies administratives.

No consta cap sanció o queixa en accions similars relacionades amb el col·lectiu LGTBI per part dels agents que hi van intervenir.

La promotora de la queixa no va aportar cap testimoni, prova o vídeo que pogués corroborar la seva versió. No va manifestar desacord amb la motivació de les denúncies, encara que no esperava ser sancionada. Va manifestar que, a parer seu, la intervenció policial va ser desproporcionada.

A la trucada feta el 7 de setembre de 2022, la interessada va manifestar a l'agent de la UDAI que no va escoltar que la patrulla intervinent fes cap mena de comentari relacionat amb el col·lectiu LGTBI o contra persones racialitzades, i que el seu comentari sobre la motivació policial en aquesta intervenció va ser una suposició personal per buscar alguna justificació a la tramitació de les denúncies.

Els agents que van intervenir van haver de demanar col·laboració policial per ràdio i van haver de fer servir la força mínima indispensable, segons l'informe, amb un únic cop de porra en una zona no vital, perquè el grup nombrós d'amics de la ciutadana els van agafar per impedir la identificació.

No consta que cap ciutadà o ciutadana patís lesions durant aquella intervenció.

Pel temps transcorregut des del dia de la intervenció fins a l'arribada de la queixa, no es poden recuperar imatges dels fets, si n'hi haguera.

No s'ha pogut comprovar cap actuació irregular dels agents que van intervenir amb la interessada i, per aquest motiu, la UDAI va proposar l'arxiu de la informació reservada.

CONSIDERACIONS

1. Les actuacions dels cossos policials per garantir l'exercici dels drets de la població LGTBI

Els poders públics han de fomentar valors d'igualtat, respecte i tolerància entre la ciutadania, i han de garantir la no-discriminació i el ple exercici dels drets de les persones, entre les quals hi ha les que formen part del col·lectiu LGTBI.

La no-discriminació per motius d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere està recollida a la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (art. 21). A Catalunya, **l'Estatut d'autonomia imposa als poders públics l'obligació de promoure la igualtat de totes les persones, sigui quina sigui la seva orientació sexual**, i promoure l'erradicació de la xenofòbia, l'homofòbia i qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones (art. 40.8).

Per desenvolupar aquest precepte estatutari, es va aprovar la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, de llibertat sexual, que garanteix els drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

La Llei regula el **deure d'intervenció dels professionals que fan tasques de prevenció, detecció, atenció, assistència i recuperació en diferents àmbits, entre els quals inclou els cossos de seguretat**, sempre que tinguin coneixement d'una situació de risc o sospiten de manera fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació (art. 10 i 11).

Un altre àmbit que regula la Llei és el de **la necessària formació i sensibilització de qualsevol professional que s'hagi d'enfrontar a un cas relacionat amb la discriminació per raó d'orientació sexual**, identitat de gènere o expressió de gènere així com del deure d'intervenir. Així mateix disposa que caldrà elaborar un protocol específic per fer efectiu el deure d'intervenció (art. 11.2).

El maig de 2020, l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el Protocol d'actuacions davant situacions de discriminació per LGTBI-fòbia. El protocol preveu la creació d'una Taula de Coordinació formada per l'OND, el Centre LGTBI i l'OCH per detectar i fer el seguiment de casos de LGTBI-fòbia. Ara bé, observem que **el protocol no està prou desenvolupat en els casos en els quals l'agressió a aquest col·lectiu es produeix per part de persones treballadores de l'àmbit municipal**. En aquest casos, recordem que entre les persones treballadores municipals i l'Ajuntament hi ha una relació de subjecció especial que permet un marge més ampli d'intervenció.

Ara bé, observem que **el protocol no està prou desenvolupat en els casos en els quals l'agressió a aquest col·lectiu es produeix per part de persones treballadores de l'àmbit municipal**. Caldria incidir sobre l'abordatge intern que s'ha de dur a terme en aquests casos atesa la relació de subjecció especial que tenen les persones treballadores municipals amb l'Ajuntament. Aquesta relació, precisament, permet al consistori un marge d'intervenció i control ampli.

Sobre aquesta qüestió, també **creiem convenient indicar la necessitat que l'OND i la Sindicatura treballin de manera conjunta les possibles situacions de vulneració de drets de les persones LGTBI** originades per persones vinculades a l'Ajuntament de Barcelona, tal com està establert al Protocol de coordinació entre l'OND i la Sindicatura de Greuges de Barcelona de l'any 2018.

Pel que fa a la GUB, la normativa la contempla com un dels agents subjectes al deure d'intervenció per protegir de qualsevol tipus de violència i garantir la llibertat i la seguretat de les persones que formen part del col·lectiu LGTBI.

Per tant, **les presumptes agressions a aquestes persones promogudes per un agent de seguretat revesteixen una gravetat addicional**. En el cas que es comprovessin, els agents estarien cometent un abús d'autoritat i un delictes d'odi i al

mateix temps suposaria un trencament de la confiança necessària entre la població LGTBI i els cossos de seguretat.

Per això, davant de qualsevol denúncia ciutadana d'un tracte policial motivat per causes de discriminació LGTBI, cal investigar-ho internament de manera rigorosa i, en cas de poder-se comprovar, cal aplicar el règim disciplinari que correspongui, amb independència de les conseqüències penals que pugui tenir.

2. Les actuacions comprovadores efectuades arran de la queixa de la ciutadana

Després que la ciutadana denunciés a la Sindicatura de Greuges la presumpta actuació policial amb motivacions discriminatòries contra el col·lectiu LGTBI, aquesta Institució va demanar als responsables municipals que s'investigués el cas.

Del resultat de les actuacions realitzades pels responsables de la UDAI, a fi d'esclarir les circumstàncies de l'actuació dels agents, es conclou que no hi ha proves de cap actuació policial irregular.

La Sindicatura de Greuges constata que la majoria de les queixes que fan referència a un tracte inadequat per part dels agents de la GUB es tanquen amb el pronunciament que no es pot provar el tracte denunciat per part de la ciutadania. En aquest cas, segons l'informe municipal, la ciutadana no ha aportat proves per acreditar el tracte inadequat de l'agent i tampoc es disposa de gravacions de càmeres properes al lloc dels fets.

Davant la manca d'elements probatoris, aquest organisme acostuma a concloure que no es pot provar el tracte denunciat. Tot això sense tenir en compte la possibilitat que els i les agents narrin els esdeveniments amb la càrrega de subjectivitat pròpia de qui pot ser part perjudicada. Hem de recordar que **la presumpció de veracitat dels agents només s'estén als fets que constaten a les seves denúncies**, tal com disposa la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (art. 77.5), però **no s'aplica en relació amb l'actitud que aquests mantenen davant de la ciutadania.**

En aquest punt convé dir que, al llarg d'aquests darrers anys, la Sindicatura ha recomanat diverses vegades dotar els i les agents de la GUB de càmeres unipersonals en els uniformes per tal de poder enregistrar les actuacions i que les gravacions puguin servir de prova en aquelles que siguin més controvertides.

Cal dir, però, que en el marc de les actuacions d'investigació s'ha tingut en compte la declaració de la persona denunciant, que ha expressat no haver escoltat comentaris dels agents actuants en relació amb el col·lectiu LGTBI.

Ara bé, la interessada, arran d'aquella intervenció policial, va ser denunciada per la comissió de tres infraccions de les ordenances municipals. Sens dubte, aquest resultat punitiu la podia induir a pensar que l'actuació era desproporcionada i motivada per una qüestió d'odi al col·lectiu al qual pertany.

En canvi, en la versió que ofereixen els agents de la GUB es fa referència a una negativa de la persona a identificar-se i a la resistència activa que van presentar la resta de persones que l'acompanyaven, fets que van motivar la demanda de reforços policials i la compulsió sobre les persones amb l'objectiu de contenir-les. No consta, però, que aquestes conductes hagin estat denunciades, tot i que suposen una infracció de la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana.

En qualsevol cas, és convenient recordar que la policia desenvolupa una tasca important en la lluita contra la discriminació, que persegueix aquestes conductes i vetlla per la seguretat en una societat diversa, amb respecte per als drets humans.

Malgrat això, en circumstàncies com la que és objecte d'estudi, la Sindicatura detecta un problema de confiança en la ciutadania en l'actuació dels cossos policials quan en les intervencions hi ha persones de col·lectius minoritaris.

Per garantir que la funció policial es desenvolupa amb total neutralitat, tal com disposa la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de policies locals, i el Codi d'ètica de policia de Catalunya, **la GUB disposa de controls interns on s'investiguen possibles supòsits de desviació** de l'actuació policial motivada per qüestions de discriminació. Precisament, aquesta tasca està encomanada a la UDAI.

Ara bé, més enllà de la investigació iniciada arran de les queixes de la ciutadania sobre actuacions concretes, **seria interessant fer estudis amplis per tal de determinar si hi ha elements que puguin fer pensar que determinades actuacions policials responen a motivacions discriminatòries.**

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Després de tenir en compte els fets i les normes aplicables, es conclou que, en aquest cas, **més enllà de la presumpció**

de veracitat, no es disposa de suficients elements per determinar si l'actuació de l'Àrea de Prevenció i Seguretat ha estat ajustada a dret pel que fa a la intervenció que ha motivat la denúncia de la ciutadana. Així mateix, es detecta la necessitat de millorar el nivell de confiança de la ciutadania en la policia municipal.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que es valori la possibilitat de reforçar i actualitzar la formació i la sensibilització als agents policials en matèria de drets i llibertats del col·lectiu LGTBI, d'acord amb les previsions de la Llei 11/2014, de llibertat sexual.
- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que es reflexioni sobre la necessitat d'efectuar un estudi ampli i rigorós que permeti detectar si hi ha elements d'actuació discriminatoris per part del cos de la Guàrdia Urbana de Barcelona vers el col·lectiu LGTBI i d'altres susceptibles de discriminació.
- **Recomanar a l'Àrea de Drets Socials i Feminismes, Justícia Global i LGTBI** que es valori la possibilitat de desenvolupar el protocol d'actuacions davant de situacions de discriminació LGTBI-fòbia per als casos en els quals l'agressió tingui origen en persones treballadores de l'àmbit municipal.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.

**SINDICATURA
DE GREUGES**
DE BARCELONA

David Bondia Garcia

Ronda Sant Pau, 43-45
08015 Barcelona
94 413 29 00
sindicaturabarcelona@bcn.cat
www.sindicaturabarcelona.cat